

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Richter Aladár*
Cím: *A magyarság British-muzeuma legyen a Nemzeti Múzeum*
Forrás: *Magyarország*
Br. 1923. 5. 1.
(Hely) (Dát) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás	
Tárgy	<i>708</i>
Hely	
Idő	<i>"1923"</i>

A magyarság British-muzeuma legyen a Nemzeti Múzeum

Hogyan tölthetné be nemzetnevelő hatását múzeumunk?

Pulszky Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia egykor ünnepeit büszkeségének „kisebb dolgozatait” szép kötetben adta ki 1914-ben a Magyar Tudományos Akadémia. *Marczali* Henrik, a nem kevésbé messze látó kultúrhistorikus írt hozzá bevezetést, az *egyetemesen ható nagy férfúhoz* méltó fényes tollal. „Igazi ünnepe volt a Háznak, mondja ugyanő, és a közönségnek, ha (már mint *Pulszky*) a Nemzeti Múzeumról szólhatott, rendszeren a budget-vita keretében” — és valahogy úgy van, hogy a *Pulszky* óta leperdült 26 év alatt a *Ház*, ám a *közönség* sem „ünnepli” a Magyar Nemzeti Múzeumot.

A nemzeti tudományosságnak ez a kincsesháza, melynek *Pulszky*-tól világraszólóan betöltött székét azóta is megürsedettnék tartja a nemzetközi tudományosság, hol cincognak az egerek és, *modo archaico*, gombostűre rendületlenül tovább tüdőlgetik a magyar fülnek idegenül hangzó „rovárokat” — gyógyíthatatlan emberekkel megspékelten rekedt meg a régi csapán.

Tárgyilagos megállapítás, hogy a minap ragyogóan elparentált *Fejérpataky* László, amely „*diplomatikus*” volt az állások önmaga személyében való halmozásában, már *heraldikusága*” szűkös keretei szerint is rettenetesen messze esett a *voltaképpeni* múzeum eszméjétől és annak bármely vonatkozásában álló megvalósításától. A gazdasági *hivatallá* devalválódott főigazgatóság mozgató kereke, a beavatottak tudják jól, a *Szalay-Fejérpataky*-éra alatt a zeneelméletben derekas *Isoz Kálmán* és *Pulszky* epigon-utódai afféle „*signatorius*” hatalmak voltak csupán.

Fölmerül a kérdés, hogy a harmincöt éves szomorú tapasztalatok nyomán

kívánatos-e a M. N. Múzeum főigazgatói székének betöltése,

ebben az egyébként is *agyonigazgatott* csonka-országban s hozzá még a *Fejérpataky-stílus* mezében!? Ezzel kapcsolatosan (bár tudom, hogy sokaknak nem tetsző) fénycsóvát vetitek a M. N. Múzeum *kultúrhatás* tekintetében oly gyászos homlokzatára és a falakon belül rágódó (sőt sok derék szakembert mély-

ségesen elkeserítő) *maradiság* kultúrférfiút eljlesztő képére.

Az elsőre kategórikus *nem*-mel felelek. A M. N. Múzeum „*intendánsa*” afféle „*representatív* man”

lehetne, mondjuk, az anyagiakban dúskáló, egyébként a tudós világtól megbecsült valamely arisztokrata, — de *semmi esetre’ sem szürke tudós*, legkevésbé bürokrata.

Egyébként tudnivaló, hogy a M. N. Múzeum, mint ilyen *heterogén intézményeket* magába *zsufoló konglomeratum*, melyben *eredeti múzeumi gondolat*, ha volt valaha ilyen, születése pillanatában haldoklik. *Egyetlen világra szóló sikere a palotája*, amely építészeti műremek a székesfőváros szívében és amely majd megromlott bürokratikus agy szülte holmi „szárnyépületekkel”. Ez volna

a magyarok „*British Muzeuma*”

ám az angol kultúrhegemonia eme koronájához fűződő egészséges fejlődés minden nyoma nélkül. A belőle sarjadt londoni „*Natural History Museum*” magyarban való megtervezője, aki zseniálisan odtotta meg a budapesti s ma világhírnek örvendő *Állatkertjének* a kérdését, a turáni átok szülte gyűlölködés maratlékeként egy „*széniroda*” cellájában *tengődik*. Nem is az alkotó múzeumi erők gardájából kerülnek ki holmi „*Tanácsok*.”

A jó *Xantus János*

néprajzi raktára

meghúzódott a növénytárral együtt, a Magyar Nemzeti Múzeum nekik fentartott folyosóján. *Ifj. Jankó János* bámulatos energiája kellett ahhoz, hogy a *néprajzi gyűjtemény* számottevő kultúrintézményeink homlokterébe lépjen és ha a *Párkák* egyike oly korán el nem metszi élete fonalát: kétségtelen, hogy ma fennáll a palotájában önálló *néprajzi múzeum*.

A „*legnépszerűbb*” volna a Magyar Nemzeti Múzeum osztályai között az

Állat-tár.

Az Állatvilág *résztétludósai* azonban sohasem jutnak ki a skatulyák gombostű-rengetegeinek dzsungeljéből, hol folyik a lajstromozás, a szellemtelen „*metahatározás*” az új fajok „*felfedezése*” érdekében rendületlenül tovább... és a jó öreg *Frivaldszky* deszka-talpain „*katonás sorrendben*” tovább *molyosodnak* a „*múzeumilág*” évtizedeken át „*élvezhetetlen*” madarak stb. És *Szilády Zoltán*, ez a pedagógusnak is kitünő természetbúvár, *múzeumilág* „*felhasználatlanul*” *hajlódik* tovább... a B-listán. *Kristálytani aprólékosságokkal* napestig elbibe-lődő *Krenner* „*egyetemi tanársága*” alatt *tönkresilányodott* a múzeumi izlésében is oly finom lelkületű *Szabó József* remekül megszervezett

ásvány-földtani múzeumra:

a zegyetenem és a legjobb szándéku toll sem írhatja, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum *ásvány-földtani tára*, mely az *öslénytaniak* tekintetében kezdettől adósa a magyar kultúrvilágnak, jóllehet céljaira *Semsey Andor* vagyont áldozott, — *múzeumilág* kifogástalan rendben maradt volna meg utána.

Állás-halmozás „*virágkorában*” *tespedett* a Ma-

gyar Nemzeti Múzeum. Staub Móric, ez a nagyszorgalmú természetbúvár a másvilágon kutatgathatja, hogy hová is tűnt el rendületlen kitartással egybehordott kövületbeli gyűjteménye ama flórának, mely egykor hazánk területén élt, hogy helyt adjon más formák képében: a mainak.

A M. T. Akadémia célszerűtlen emeletére inter-
nálták a M. N. Múzeum

növénytári osztályát,

amely a nagyközönségre nézve is merőben hatástalanul éli le — egy-két jobb sorsra méltó, különben a mi viszonyaink szerint sok és agyonbürokratizált tisztviselőjével együtt a maga savanyú életét, — az élettelenül száraz növények osztagai között. A M. N. Múzeumnak ez a legszomorúbb osztálya, hol soha ki sem csirázik, hogy messzire ne menjek, csak a prágai nemzeti múzeumi „botanikus múzeumi“ magva sem soha, mit szerető gondjal vetettem el 1899-ben: hiába. A kolozsvári is oda veszett... és az oláh örül most neki és a magyarság nincs hová tekintsen, ha tudni akarná, hogy mit nyújt az „orbis terrarum“ növényvilága az emberiség hasznára, avagy kárvalására?

Időnként fel-feljajdul a természetrajziak egyik-másik tanára, hogy

jártas kalauz sincs, ki a múzeumi szempontok szemmel tartásával kiállított töredékcsoportok között elvezetné a tanárt s tanítványainak csoportját

mindama tárgyakhoz, amelyek ismeretét kötelezőleg írja elő a tankönyv, de amelyek ismeretével sokszor a „tanárképzést“ végrehajtó egyetemi tanár sem dicsekedhetik. Tapasztalásból mondom. Mi sem jellemzőbb, hogy

egyetlen múzeumi tárnak sincs jól megszervezett laboratóriuma,

a növénytári azonfelül sejtellemmel sem bír például aleydeni Rijks Herbarium laboratóriumi és fényképezési műtermi felszerelésének a mintaszerűségéről!

Még a legnépszerűbb, nagyarányú könyvtárával együtt — a régiségtár. Derék osztályigazgatójánál, Varjú Eleménnél is türelmetlenebbül lesem a pillanatot, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum palotája, a könyvtáron kívül, kizárólagosan a nemzet életével egybeforrt régiségtár céljait szolgálja.

A párizsi *Museum d'histoire Naturelle* és a vele kapcsolatos *École des hautes Études* megbeesült tanítványaként elborul a lelkem világa, ha arra gondolok, hogy az angolok, az irlandiak, belgák és franciák, *last non least*: a németek „múzeumi célkitűzéseik irányában“ mennyire meghaladták a hivatalból (csak nálunk!) „nagy fejeket“, akiknek „gyűjteménye“ bár ne akadályozná a mielőbb önállósítandó múzeumi osztályok fejlődését tovább. Így, csakis így remélhető, hogy a múzeumi analfabéták könyörtelen eltakarításával elérhetjük végre a legfőbb célt: a népmilliók jogos, ám kezdettől fogva elhanyagolt kultúrigényeinek múzeumaikban való kielégítését is, amiben az angol a „nagy mester“.

Az irlandi, hogy kis népet említsek, nemzeti önértetből múzeumilag is esodát alkotott Dublinben, melynek „botanikaiakban“ adott kultúrmelege sohasem hatott el a Magyar Nemzeti Múzeum régen hideg falai közé, — legeslegkevésbé a Hold uccába.

Semmiféle fajvédelem bengáltüze nem védi meg a magyart a kultúrküzdelmek ellenséges tengerében való elsüllyedésétől, ha kultúr hivatásának személykultusztól mentes magaslatára nem emelkedik.

Akkor lesz „Múzeum“ és megmarad a: magyar kultúra.

Richter Aladár úr.
egyetemi tanár.